

2. Скрипченко І.Т. Аналіз змістового наповнення програм закладів вищої освіти, які готують майбутніх фахівців з фізичного виховання та спорту для роботи у сфері дитячо-юнацького туризму. *Підготовка майбутнього фахівця з фізичного виховання, спорту та здоров'я людини в умовах впровадження концепції нової української школи*. Вісник № 152. Том 1. Серія : педагогічні науки. С. 119–123.

3. QS World University Rankings. URL: <https://www.topuniversities.com/university-rankings/world-university-rankings/2019> (дата звернення: 08.11.2020).

4. Percorso formativo. URL: <https://corsidilaurea.uniroma1.it/it/corso/2020/30432/cds> (дата звернення: 08.11.2020).

5. Turismo enogastronomico. URL: https://web.uniroma2.it/module/name/Content/newlang/italiano/navpath/OFF/section_parent/6942 (дата звернення: 08.11.2020).

6. Manifesto degli studi a.a. 2020/2021 corso di laurea in 9912 scienze del turismo: impresa, cultura e territorio (classe l-15). URL: https://servizionline.unige.it/unige/stampa_manifesto/MF/2020/9912.html (дата звернення: 08.11.2020).

7. Informazioni sul corso – Regolamento 2020. URL: <https://www.econ.unipg.it/didattica/assisi/laurea-in-economia-del-turismo/info-economia-turismo-assisi?idcorso=175&annoregolamento=2020&tab=INS> (дата звернення: 08.11.2020).

8. Corso di laurea in Scienze del turismo (L 15). PIANO UFFICIALE DEGLI STUDI. COORTE 2019/2022. URL: <http://www.disfor.unict.it/sites/default/files/files/L-15%20Scienze%20del%20turismo%20coorte%202019-22%20.pdf> (дата звернення: 08.11.2020).

Лакізіук О.О.

студентка,

*Національний педагогічний університет
імені М.П. Драгоманова*

ПОРТРЕТНИЙ ОБРАЗ І МЕТОДИКА НАВЧАННЯ ПОРТРЕТУ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ

Мистецтво є певним дзеркалом душі людини, яке віддзеркалює її цінності, почуття та переживання. Багато відомих художників захоплювалися малюванням портретів, оскільки кожна людина неповторна індивідуальність. Саме ті риси, якими натура відрізняється від інших, намагаються відобразити у своїх творах майстри.

Портрет є одним із найпопулярніших жанрів образотворчого мистецтва. У перекладі з французької мови слово «портрет» означає «образ». На портретах зображують людину або групу людей, які існують або існували в реальному світі. За характером зображення виокремлюють парадний (офіційний, урочистий) та камерний портрети. У камерному портреті зазвичай і розкривається характер людини. Портрети також розрізняють на станкові, монументальні та мініатюри. Станкові портрети – це картини в живописі, бюст у скульптурі, рисунок та гравюри у графіці тощо. Монументальні портрети – монументи, фрески та мозаїки. У портреті людина може зображуватись по плечі, по груди, по пояс, по коліна та на повний зріст.

О. Невська у «Методиці ведення навчання живопису» [1, с. 3] зазначає, що одним із головних у зображенні портрета є не тільки відображення схожості, але і розкриття внутрішнього світу людини, переживання, емоції та настрою. Сприймаючи портретний образ, проникаючи в думки і почуття зображуваної людини, ми осягаємо не тільки цю людину, а і її навколишній світ.

Методика навчання створення портретного образу представлена у «Живописі» А. Беди [2]. Автор дає повну та розгорнуту інформацію про те, з чого потрібно починати вивчення портретного образу та які вправи потрібно виконувати, щоби повноцінно передати колір, об'єм, тональність і характер портретованого.

Вдало написаний портрет відображає не лише схожість та характер людини, а і внутрішні погляди, переживання самого художника. Картини з зображенням людської постаті привертають до себе найбільше уваги та вважаються найскладнішими. Саме тому художники прагнуть навчитися зображувати фігуру та портрет людини. У кожного викладача свій підхід та методика навчання портретному образу, тому метою нашого дослідження ми визначили консолідацію інформації щодо грамотної методики виконання портретного зображення у процесі навчання студентів закладів вищої освіти.

Зображуючи натуру, художник розкриває її чуттєво-емоційну значущість. Шлях художника, який розкриває цю значущість у натурі, починається з детального вивчення її образу. Після цього художника намагається відобразити свої враження та емоції за допомогою форми, кольору, живописної гармонії. Робота з натури має важливе значення. Відчуття прекрасного прокидається у художника саме при спілкуванні з

натурою. Наше зорове сприйняття відображає не просто образ об'єкта, а і його емоціональне сприйняття [2, с. 14].

Навчитися зображувати людину є головним завданням вивчення рисунку та живопису у вищих навчальних закладах. Портрет людини є одним із найскладніших завдань для художника, адже для його майстерного виконання потрібно докласти чимало зусиль. Дуже важливими є теоретичні знання та вміння застосовувати їх на практиці. Перед початком роботи над портретним образом, у першу чергу, необхідно зрозуміти значення організації самої постановки, а саме підбір моделі, колірної гами, одягу, атрибутів і додаткових елементів, які й створюють атмосферу майбутнього твору.

Щоб навчитися вирішувати складні питання творчих завдань портретної картини, необхідно перш за все навчитися професійно зображувати голову та фігуру людини, а саме: знати пропорції людини та застосовувати знання на практиці, вміти конструктивно будувати форму, виявляти рух, вміти ототожнювати та приводити зображення до тональної єдності та пластичної виразності. Для того щоб передати індивідуальний характер психологічного стану портретованої людини, спочатку необхідно навчитися усім стадіям роботи над створенням портретного образу.

Важливим початковим етапом навчання студентів портретного образу є рисування гіпсової голови чи погруддя, оскільки гіпсові голови мають стандартні та правильні анатомічні пропорції, з яких студентам простіше починати своє знайомство з зображенням людини. Гарним прикладом є гіпсова голова, виконана за допомогою обрубвання форми. Також необхідно засвоїти навички конструктивної побудови форм окремих деталей портрету та людського тіла на основі гіпсових зліпків ока, губ, носа, вуха. Після цього студенти можуть переходити до рисування портрету з природи. В першу чергу студентам потрібно засвоїти усі знання та вміння побудови і графічного рисунку портрету, а вже потім починати роботу з кольором.

Як зазначає А. Беда [2], живопис голови людини дуже складний і довготривалий процес. Потрібно не лише правильно підбирати відтінки, а і вміти розташовувати композицію у просторі, перспективно й конструктивно зображувати форму голови, її анатомічну побудову та найголовніше, відображувати об'єм за допомогою тону. Процес зображення портрету в живописі за своїми стадіями схожий на інші жанри образотворчого мистецтва. Як в натюрморті та пейзажі спочатку

слід вирішити композицію, далі виконують конструктивне ліплення форми за допомогою кольору, відображають об'єм, матеріальність і положення у просторі. Також важливим є цілісне зображення портрету та композиції. Потрібно звертати увагу на освітлення та на те, що саме є джерелом освітлення (денне або штучне світло). Студенти мають вміло відображувати матеріальність живого людського тіла, відображаючи його характеристики і зв'язок з оточенням.

На завершальному етапі роботи необхідно зайнятися проробкою деталей та моментів, які формують схожість портрету з натурою. Щоби портрет виглядав максимально схожим до натурщика, слід не лише правильно побудувати форму голови та усіх елементів обличчя, а і виокремити те, чим саме відрізняється натура від інших. Форма брів, лінія росту волосся, направлення росту вій є важливими деталями, які формують схожість. У процесі вивчення живописного зображення людини можна виділити декілька стадій: 1) зображення голови у техніці гризаль; 2) зображення портрету при денному освітленні; 3) зображення портрету при штучному освітленні; 4) живопис голови у плерних умовах [2, с. 120].

Аби повноцінно засвоїти та підтримувати навички та вміння зображення портрету людини, студентам необхідно постійно виконувати начерки та етюди. При виконанні етюдів у кольорі необхідно змінювати напрямок освітлення, темний і світлий фон, спробувати намалювати колірну характеристику робіт.

Метою портретного живопису є не лише відображення анатомічної схожості людини, але й творче завдання портрету, а саме його композиція, художній образ. У портретах необхідно також відображувати емоцію, професійні атрибути, деталі оточуючого середовища. Саме ці всі елементи допомагають відображувати характер натури та її внутрішній стан. Портрет завжди має уособлювати в собі відбір головного, конкретного, індивідуального та неповторного. Обличчя у портреті має привертати основну увагу глядача, а все інше лише доповнювати та конкретизувати образ в цілому. Велике значення для характеристики портрета мають очі. Саме погляд є ключем до розгадки психологічного стану людини. Наприклад, скільки пережитих труднощів життя можна побачити у погляді старого на картині І.М. Крамського «Селянин з вуздечкою». Але не зважаючи ні на що, у його погляді ми бачимо також добро та теплоту, а сильні руки свідчать про тяжкий труд.

Отже, під час процесу вивчення та засвоєння практичних навичок у жанрі портрету, перед студентами постає багато завдань та складнощів. Але, якщо викладач буде правильно та вміло формулювати методику навчання, то з наростаючим рівнем складності завдань студенти зможуть освоїти матеріал. Важливим є постійне повторення матеріалу та вправ, наочні приклади та застосування знань, вмінь та навичок на практиці. Зображення людини є одним із найскладніших завдань, але воно є основою професійної майстерності майбутнього художника.

Список використаних джерел:

1. Невская Е.В. Методика ведения ученого задания по живописи. Портрет. Санкт-Петербург : Федеральное агентство по образованию, 2010. 15 с.
2. Беда Г.В. Живопись. Москва : Просвещение, 1986. 188 с.
3. Рубан В.В. Портрет у творчості українських живописців. Київ : Мистецтво, 1979. 286 с.

Любінська О.І.

кандидат педагогічних наук, викладач;

Двулят-Лешневська І.С.

викладач,

*ВНКЗ ЛОР «Львівська медична академія
імені Андрея Крупинського»*

ДОСВІД ВИКОРИСТАННЯ СИМУЛЯЦІЙНОГО НАВЧАННЯ У ПІДГОТОВЦІ СТУДЕНТІВ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «КЛІНІЧНА ЛАБОРАТОРНА ДІАГНОСТИКА»

Останнім часом все більше уваги приділяється важливості симуляційного навчання у медичній освіті в Україні, однак у більшості випадків його пов'язують із використанням комп'ютеризованих манекенів, фантомів, тренажерів тощо для відпрацювання певних процедур і маніпуляцій. Проте, у підготовці студентів спеціальності 224 Технології медичної діагностики та лікування існують свої особливості